

שיבוש קדום במדרש שיר השירים רבה

א. במהלך ימי הביניים ארע שיבוש באחד מכתבי היד של מדרש שיר השירים רבה. דף (או גיליון) ובו דרשה על שיר השירים רבה ה, ב-ח ניתק ממקומו ושולב בטעות בשיר השירים רבה ד, יד. מכאן ואילך כתבי היד שהועתקו ממנו הביאו את הקטע באופן רציף ושלא במקומו בפרשה ד. עדות למצב זה משתקפת בכתב יד וטיקן 76 (ו) ובכתב יד אוקספורד 102 (א).

ב. המעתיקים של חלק מכתבי היד חשו בבעיה זו וניסו לתקן את הטעות. ה"תיקון" שלהם, אמנם החזיר את הדרשה לפרשה ה, אך יצר בילבול אחר בסדר הקטעים, שכן בנסיון לתקן הם חילקו את הקטע ושילבו אותו בשלושה מקומות שונים בתוך פרשה ה.

בנוסף, יחד עם הקטע הארוך ששייך לפרשה ה, הועבר בטעות גם קטע קצר אחר השייך לפרשה ד. נסיון "תיקון" זה משתקף בכתב יד פרנקפורט-דמיין (ט) ובכתב יד מינכן (מ).

ג. בעת הוצאתו לאור של הדפוס הראשון ובעקבות הערותיהם של פרשנים שונים, נעשה ניסיון נוסף, לא מוצלח, לתקן את המעוות. המדפיסים שוב החזירו את הדרשה לפרשה ה, אלא שהיא חולקה הפעם לארבעה חלקים, ושולבה בארבעה מקומות שונים בתוך פרשה ה.

בנוסף, קטע מפרשה ד הועבר בטעות לפרשה ה, וראש הדרשה של פרשה ה נותר בפרשה ד. מצב זה משתקף בדפוס ראשון קושטא (ד).

(בדפוס וילנא המצב דומה לדפוס הראשון, פרט לעובדה שהקטע שהועבר בטעות מפרשה ד לפרשה ה ומסומן בירוק, הוחזר למקומו המקורי בפרשה ד).

זיהוי השיבוש וההצעה לתיקון המובאים להלן הם מתוך מאמרו של ה"א סטלר :

H.E. Steller, "Shir Hashirim Rabbah 5.2-8, Towards a Reconstruction of a Midrashic Block", *Variety of Forms: Dutch Studies in Midrash*, Amsterdam 1990, pp. 94-132.

אין בידינו אף עד נוסח המשמר את הנוסח המקורי של הדרשה על פי הצעתו של סטלר. הקטעים המובאים בהמשך משקפים את המצב הקיים בכתבי היד השונים ובדפוס הראשון, הכולל את השיבוש. מטרת הקטעים המסומנים להראות היכן נפל השיבוש, וגם כיצד יש לתקן אותו על פי הצעתו של סטלר.

בגוף הסינופסיס הובא המדרש בכל כתבי היד על פי הנוסח המתוקן שהציע סטלר. על פי נוסח זה יש שתי דרשות ארוכות על פרק ה, פסוקים ב-ח, הראשונה על מתן תורה וחטא העגל, והשנייה על חורבן בית ראשון ושיבת ציון בימי עזרא (הדרשה השנייה מסתיימת בפסוק ז).

המקרה שלפנינו מלמד כי כל כתבי היד של מדרש שיר השירים רבה שהגיעו לידינו השתרגו מאב נוסח קדום אחד, ולאחר מכן התפצלו לענפים שונים.

שלב א: דף משיר השירים רבה פרשה ה ניתק ממקומו ושולב בטעות בפרשה ד

כתב יד וטיקן 76 (ו) - סימון השיבוש וההצעה לתיקון על פי סטלר
[סדר דומה גם בכתב יד אוקספורד 102 (א)]

פרשה ד

<ד, יד, א> ומהיכן היו בנות ישראל הצנועות והכשרות מתקשטות ומשמחות לבעליהן כל שעשו ישראל במדבר ר' יוחנן אמר מן הבאר הה"ד מעין גנים באר מים חיים ר' אבהו אמר מן המן הה"ד מור ואהלות קציעות ממה שראשי נמלא טל קווצותי רסיסי לילה. כתי' כי הנה יימי מצוה והנה הבית הגדול רסיסים. לא דמי הדין רסה להדין ביזעה הדא רסה לית מיניה איליסיס ברם הדין ביזעא אית מיניה איליסיס. פשטתי את כתנתי אמ"ר יוחנן אפלו תמה שבת(ו)מות יודעת לפשט וללבש ואת אמרת פשטתי את כתנתי. ר' חנינא ור' יוחנן תרויהו אמרי יום שנזדוג להם נבוכדנצר הרשע לישראל עירם מהן שני לבושין גדולים לבוש כהונה ולבוש מלכות. רחצתי את רגלי מטינוף עבודי זרה אמר אע"פ כן דודי שלח ידו מן החור אמ"ר אבא בר כהנא וכי מה טיבו של חור זה להיות מגדל שרצים אלא כך אמר כנסת ישראל לפני הקב"ה רבונו של עולם כל נסים שעשית לי על ידי כורש לא היה מוטב לעשותן לי על ידי דניאל ועל ידי אדם צדיק אע"פ כן המו עלי. אמ"ר עזריה אמר הקב"ה גזי טב אנא ואתון אמרין ומעי המו עלי גם אני אמרתי מעי מעי אוחילה. קמתי אני לפתוח לדודי. קמתי אני ולא אמות העולם תרגם ר' יעקב בר אבונא קמי ר' יצחק כתי' ויקומו ראשי האבות ליהודה שהוא מלך ובנימין שבית המקדש בחלקו וחלקו לכהנים מפני העבדה וללוים מפני הדוכן. לפתוח לדודי בתשובה. וידי נטפו מור מררים דגור ואי' ויעבר פרת עבר דלא עבר לא עבר אמ"ר יוחנן כתי' חשך השמש בצאתו. (ל)לווי הוה קבל ההוא יומא ולא דנחה. יצא כורש לטייל המדינה וראה המדינה שוממת אמר מה טיבה של מדינה זו שוממת איכן הן הזהבים איכן הן הכספים אמר ליה ולא את הוא דגזרת ואמרת כל יהודאין יסקון ויבנון בי מקדשא מנהון דיהבין ומנהון כספים הוא דסלקון למבנא מקדשא בההיא שעתא גזר ואמר דעבר פרת עבר דלא עבר לא עבר דניאל וחבורתו עלו באותה שעה אמרו מוטב שנאכל סעודת ארץ ישראל ונברך על ארץ ישראל עזרא וסיעתו וחבורתו לא עלו באותה שעה ולמה לא עלו באותה שעה עזרא וסיעתו שהיה צריך לברר תלמודו לפני ברוך בן נריה ויעלה ברוך בן נריה אלא אמר ברוך בן נריה אדם גדול וישיש היה ואפלו בְּגִלְקָטִיָּא לא היה יכול להטען אמר ריש לקיש מקודש הבית לא עלה עזרא באותה שעה שאלו עלה עזרא באותה שעה היה לשטן לקטרג ולומר מוטב שישמש עזרא בכהונה גדולה מלשמש יהושע בן יהוצדק כהן גדול ויהושע בן יהוצדק היה כהן גדול בן כהן גדול אבל עזרא על ידי שהיה אדם צדיק לא היה ראוי לשמש בכהונה גדולה כמותו. אמ"ר סימון קשה היא שלשת יוחסין לפני הקב"ה להעקר ממקומו. על כפות המנעול. שמשם ננעל פרת לפניהם. פתחתי אני לדודי ודודי חמק עבר. ניתחטא נתמלא עלי עברה. נפשי יצאה בדברו. בדיבורו של כורש דגזר דלא עבר פרת לא יעבר. בקשתיהו ולא מצאתיהו קראתיו ולא ענני. מצאוני השומרים הסובבים בעיר. זה תתני פחת עבר נהרה וחביריו. הכוני פצעוני כתבו שטנה על יושבי יהודה וירושלם. נשאו את רדידי מעלי שומרי החומות. חומותיה של ירושלם אמ"ר אבא בר כהנא לשעבר היתה נבנת אבן שמנה אמות ואבן עשר אמות נתון תחת השן וממנו היו בנות ישראל הצנועות והכשרות מתקשטות ומשמחות בעליהן כל מי שנה שהיו ישראל במדבר. <ד, טו, א> מעין גנים באר מים חיים...

פרשה ה

<ה, ב, ב> ... ר' יהושע דסכנין בשם ר' לוי תאומתי מה התאומים הללו אם חושש אחד מהן בראשו חברו מרגיש כך כביכול אמר הקב"ה עמו אנכי בצרה. שראשי נמלא טל על שם ארץ רעשה אף שמים נטפו. קווצותי רסיסי לילה. שני גם עבים נטפו מים. <ה, ג, א> פשטתי את כתנתי. אמ"ר יוחנן בשם ריש לקיש אפלו תמה שבתמות יודעת לפשט וללבש ואת אמרת פשטתי את כתנתי. איכי אלבשי אלא מהו זה לפי ששי(ב)נ[נ]ת העצרת עריבה והלילי קצורה אמ"ר יודן אף פורטענה של עבודי זרה יודעת הייתי שאבק של אותו המקום משיאני לעבודי זרה אע"פ כן דודי שלח ידו מן החור אמ"ר אמר כעני שמבקש צדקה אע"פ כן ומעי המו עליו והוא אמר לי המו מעי לו רחם ארחמנו נאם יי. <ה, ה, א> קמתי אני ולא אמות העולם. לפתוח לדודי בתשובה וידי נטפו מור מררים שאמרתי לעגל אלה אלהיך ישראל ואצבעותי מור עובר עבר על מר? שני וינחם יי על הרעה על כפות המנעול שמשם ננעל בפניהם שלא יכנסו לארץ ישראל. <ה, ו, א> פתחתי אני לדודי ודודי חמק עבר. ניתחטא עלי? [נ]ת[נ]ת[נ]ת? מלא עלי עברה כאשה עוברה. נפשי יצאה בדברו בדיבורו מקול דיבורו הראשון שאמר אנכי יי אלהיך בקשתיהו ולא מצאתיהו קראתיו ולא ענני. <ה, ז, א> מצאוני השומרים שבטו של לוי כי שמרו אמרתך. הסובבים בעיר המדי"א עברו ושובו משער לשער הכוני פצעוני המדי"א הרגו איש את אחיו. נשאו את רדידי מעלי זה חזיון תני ר' שמעון בן יוחאי זין שנתן להם לישראל בחורב שם המפורש היה חקוק עליו וכיון שחטאו נוטל מהן כיצד נוטל מהן ר' איבו אמר מלאך ירד וקלפו ורבנן אמרי מ? א? יל? היה נקלף שומרי החומות. שומרי חומותיה של תורה. <ה, ח, א> השבעתי אתכם בנות ירושל' מה תגידו לו שחולת אהבה אני. מה חולה זו מצפה לרפואה כך הדור שבמצרים מצפה לגאולה. [1, 2, 3, 4, 5] <ה, ט, א> מה דודך מדוד

דרשה שנקטעה

הקטע המסומן 1-5
הוא דף שניתק ממקומו
מפרשה ה.
הטעות צויינה בסינופי
בפרשה ד עמ' 122.

המשך הדרשה שנקטעה
ד, יד

זהו מקומו המקורי של
הדף שניתק ממקומו,
וכאן צריך לבוא קטע 1-5.
בסינופסיס תוקן ומופיע
בפרשה ה עמ' 17-23.

שלב ב: נסיון תיקון על ידי מעתיקים

כתב יד פרנקפורט דמיין 133 (ט) - סימון השיבוש וההצעה לתיקון על פי סטלר
[סדר דומה גם בכתב יד מינכן 50 (מ)]

פרשה ד

<ד, יד, א... ומהיכן היו בנות ישראל {הצנועות והכשרות} מתקשטות ומשמחות לבעליהן כל מ' שנה שעשו ישראל במדבר ר' יוחנן אמר מן הבאר הה"ד מעין גנים באר מים חיים ר' אבהו אמר מן המן הה"ד מר ואהלות קציעות כל בגדותיך. [6] <ד, טו, א> מעין גנים באר מים חיים...

פרשה ה

<ה, ב, ב... ר' יהושע דסכנין בש"ר לוי אמר תאומתי מה התאומים הללו אם חושש אחד מהם בראשו חבירו מרגיש כך כב יכול אמר הב"ה עמו אנכי בצרה. [1] שראשי נמלא טל קווצותי רסיסי לילה {כי הנה אנכי מצוה והכה הבית הגדול רסיסים לא דמי הדין ריסא להדין ביזעא הדא ריסא לית מינה אליסין ברם הדא ביזעא אית מינה אליסין}. [2] פשטתי את כתנתי ר' חנינא ור' יוחנן תרוייהו אמרי יום שנזווג נבוכד נאצר הרשע לישראל {עירם} מהם שני לבושים גדולה לבוש כהונה ולבוש מלכות. רחצתי את רגלי מטינוף ע"ז אעפ"כ דודי שלח ידו מן החור. א"ר אבא בר כהנא וכי מה טיבו של חור זה שהוא מגדל שרצים אלא כך אמרה כנסת ישראל לפני הב"ה רבש"ע כל ניסים שעשית עמי ע"י כורש לא היה מוטב לעשותן לי ע"י דניאל וע"י אדם צדיק אעפ"כ המו מעי לו. א"ר עזריה אמר הב"ה כמה דאתון אמרין ומעי המו עלי גם אני אמרתי מעי מעי אוחילה. פשטתי את כתנתי א"ר יוחנן בש"ר לקיש אפי' תמה שבתמות יודעת לפשוט מלבוש וללבוש ואת אמרתי פשטתי את כתנתי איככה אלבשנה אלא למה זה לפי ששינת העצרת עריבה והלילה קצרה. ר' יודן אמר אף יודעת אני שאבק של בית ע"ז משיאני לע"ז אע"ף דודי שלח ידו מן החור. א"ר אמי כעני שמבקש צדקה אע"ף ומעי המו עלי והוא אמר לי רחם ארחמנו נאם יי. קמתי אני לפתוח לדודי. קמתי אני ולא אומות העולם. וידי נטפו מור מררים שאמרתי לעגל אלה אלהיך ישר'. ואצבעותי מור עובר אעפ"כ המררים עברו שנא' וינחם יי על הרעה על כפות המנעול שמשם ננעל להם שלא יכנסו לארץ ישראל. [3] קמתי אני לפתוח לדודי קמתי אני ולא אומות העולם. תרגם ר' יעקב בר אבונא קמי דר' יצחק ויקומו ראשי האבות ליהודה ולבנימן ליהודה שהוא מלך. ובנימן שבית המקדש בחלקו. {וחלקו} לכהנים מפני העבודה וללוים מפני הדוכן. לפתוח את דודי בתשובה. וידי נטפו מור מררים דגזר ואמר דעבר פרת עבר דלא עבר לא עבר. א"ר יוחנן כתי' חשך השמש בצאתו לזווי הוה קבל ההוא יומא ולא {נייחא} יצא כורש לטייל במדינה וראה המדינה שוממת. אמר מה טיבה של מדינה זו שוממת איכן הם הזהובים איכן הם הכספים. אמרו ליה ולא גזרת ואמרת כל יהודאין יבנון בי מקדשא בההיא ענתא גזר ואמר דעבר פרת עבר דלא עבר לא עבר. דניאל וחבורתו עלו באותה שעה אמרו מוטב שנאכל סעודת ארץ ישראל ונברך על ארץ ישראל. עזרא וסיעתו שהיה צריך לברר תלמודו לפני ברוך בן נריה ויעלה ברוך בן נריה. אמרו בן נריה אדם גדול וישיש הוה ואפי' בגלקטירא לא היה יכול להטעין. אמר ריש לקיש מקודש הבית לא עלה עזרא באותה שעה לשטן ולקטרג ולומ' מוטב שישמש עזרא בכהונה גדולה משינ[ש]מש יהושע כהן גדול בן כהן גדול אבל עזרא ע"י שהיה אדם גדול צדיק לא היה ראוי לשמש בכהונה גדולה כמותו. א"ר סימון קשה היא שלשלת של יחסים לפני הב"ה להעקר ממקומה. על כפות המנעול שמשם ננעל פרת בפניהם. פתחתי [4] אני לדודי ודודי חמק עבר נתחטא נתמלא עלי עברה נפשי יצאה בדברו בדברו של כורש דגזר דעבר פרת עבר דלא עבר לא יעבר. בקשתיהו ולא מצאתיהו קראתיו ולא ענני. ד"א פתחתי אני לדודי ודודי חמק עבר נתחטא נתמלא עלי {עברה} כאשר עוברה נפשי יצאה בדברו בדיבורו הראשון שנא' אנכי יי אלהיך בקשתיהו ולא מצאתיהו קראתיו ולא ענני. [5] מצאוני השומרים הסובבים בעיר זה תתני פחת עבר נהרא וחביריו. הכוני פצעוני כתבו שטנה על יושבי ירושלם ויהודה. נשאו את רדידי מעלי שומרי החומות מלאכים שומרי החומות חומותיה של ירושלם. א"ר אבא בר כהנא לשעבר היתה ירושלם נבנית אבן ח' אמה ואבן י' אמות <<ד, יד, א>> {נתון תחת השן וממנו היו בנות ישראל הצנועות והכשרות מתקשטות ומשמחות בעליהן כל מ' שנה שהיו ישראל במדבר}. [6] ד"א מצאוני השומרים שבטו של לוי דכתי' כי שמרו תורתך הסובבים בעיר המד"א עברו ושובו משער לשער. הכוני פצעוני המד"א הרגו איש את אחיו. נשאו את רדידי מעלי זה הזיין. תני רשב"י זיין שנתן להם לישראל בחורב שם המפורש היה חקוק עליו וכיון שחטאו נוטל מהם כיצד נוטל מהם ר' איבו אמר ירד מלאך וקלפו. ורב אמר מאיליו היה נקלף. שומרי החומות שומרי חומותיה של תורה.. השבעתי אתכם בנות ירושלם אם תמצאו את דודי שתגידו לו שחולת אהבה אני מה חולה מצפה לרפואה כך ישראל שבמצרים מצפים לגאולה. [5,4,3,2,1] <ה, ט, א> מה דודך מדוד

כאן צריך לבוא קטע [6].
בסינופי תוקן ומופיע
בפרשה ד עמ' 122.

הקטעים המסומנים 5-1
הם חלקים מתוך דף
שניתק ממקומו. המצב
כאן משקף נסיון תיקון
אלא שהקטעים לא שולבו
במקומם הנכון.
הטעות צוינה בסינופי
בפרשה ה עמ' 16,15,13.

שיבוש נוסף שארע
בעקבות הנסיון לתקן.
הטעות צוינה בסינופי
בפרשה ה עמ' 16.

זהו מקומו המקורי של
הדף שניתק ממקומו,
וכאן צריכים לבוא
קטעים 5-1.
בסינופי תוקן ומופיע
בפרשה ה עמ' 23-17.

שלב ג: ניסיון תיקון על ידי מדפיסים

דפוס ראשון קושטא (ד) - סימון השיבוש וההצעה לתיקון על פי סטלר

פרשה ד

<ד, יד, א> ומהיכן היו בנות ישראל מתקשטות ומשמחות לבעליהן כל מי שנה שעשו ישראל במדבר ר' יוחנן אמר מן הבאר הה"ד מעין גנים באר מים חיים ר' אבהו אמר מן המן הה"ד מר ואהלות קציעות כל בגדותיך וגוי ממה שראשי נמלא טל קווצותי רסיסי לילה כת' כי הנה יי מצוה והכה את הבית הגדול רסיסים לא דמי הדין ריסה להדין ביזעה הדא ריסה לית מינה איליסים ברם הדא ביזעה אית מינה איליסים [6] <ד, טו, א> מעין באר מים חיים...

פרשה ה

<ה, ב, ב> ... ר' יהושע דסיכנין בשם ר' לוי תאומתי מה התאומים הללו אם חושש אחד מהן בראשו חבירו מרגיש כך כביכול אמר הקב"ה עמו אנכי בצרה שראשי נמלא טל על שם ארץ רעשה גם שמים נטפו קווצותי רסיסי לילה על שם שנאמר גם עבים נטפו מים <ה, ג, א> פשטתי את כתנתי א"ר יוחנן אפילו תמה שבתומות יודעת לפשט וללבוש ואת אמרת פשטתי את כתנתי ר' חנינא ור' יוחנן אמרי יום שנזווג להם נבוכד נצר הרשע לישראל עירם מהם שני לבושין גדולים לבוש כהונה ולבוש מלכות רחצתי את רגלי מטינוף עבדה זרה אע"פ כן דודי שלח ידו מן החור אמר ר' אבא בר כהנא וכי מה טיבו של חור זה להיות מגדל שרצים אלא כך אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה רבונו של עולם כל נסים שעשית לי על ידי כרש לא היה מוטב לעשותן לי על ידי דניאל ועל ידי אדם צדיק אע"פ כן מעי המו עלי אמר ר' עזריה אמר הקב"ה גזי טב אנא ואתון אמרין ומעי המו עלי גם אני אמרתי מעי מעי אוחילה

[1]

[2]

[3]

[4]

[5]

[6]

כאן צריך לבוא קטע [6] בסינופסיס תוקן ומופיע בפרשה ד עמ' 122.

הקטעים המסומנים 1-5 הם חלקים מתוך דף שניתק ממקומו. המצב כאן משקף ניסיון תיקון אלא שהקטעים לא שולבו במקומם הנכון. הטעות צוינה בסינופ' בפרשה ד עמ' 122 ובפרשה ה עמ' 16, 15, 14, 13.

שיבוש נוסף שארע בעקבות הניסיון לתקן. הטעות צוינה בסינופ' בפרשה ד עמ' 16.

זהו מקומו המקורי של הדף שניתק ממקומו, וכאן צריכים לבוא קטעים 1-5. בסינופסיס תוקן ומופיע בפרשה ה עמ' 23-17.

שבמצרים מצפה לגאולה [5,4,3,2,1] <ה, ט, א> מה דודך מדוד

סדר הקטעים הנכון על פי הצעתו של סטלר וכך מובא בתוך הסינופסיס

(כתב יד וטיקן 76)

פרשה ד

<ד, יד, א> ומהיכן היו בנות ישראל הצנועות והכשרות מתקשטות ומשמחות לבעליהן כל שעשו ישראל במדבר ר' יוחנן אמר מן הבאר הה"ד מעין גנים באר מים חיים ר' אבהו אמר מן המן הה"ד מור ואהלות קציעות ממה * { נתון תחת השן וממנו היו בנות ישראל הצנועות והכשרות מתקשטות ומשמחות בעליהן כל מי שנה שהיו ישראל במדבר. <ד, טו, א> מעין גנים באר מים חיים...

* { כאן שולב בטעות הדף שניתק ממקומו

פרשה ה

<ה, ב, ב> ... ר' יהושע דסכנין בשם ר' לוי תאומתי מה התאומים הללו אם חושש אחד מהן בראשו חברו מרגיש כך כביכול אמר הקב"ה עמו אנכי בצרה. שראשי נמלא טל על שם ארץ רעשה אף שמים נטפו. קווצותי רסיסי לילה. שני גם עבים נטפו מים. <ה, ג, א> פשטתי את כתנתי. אמ"ר יוחנן בשם ריש לקיש אפלו תמה שבתומות יודעת לפשט וללבש ואת אמרת פשטתי את כתנתי. איכ"ו אלבשי אלא מהו זה לפי ששילב(ב)נת העצרת עריבה והלילו קצורה אמ"ר יודן אף פורטענה של עבודי זרה יודעת הייתי שאבק של אותו המקום משיאני לעבודי זרה אע"פ כן דודי שלח ידו מן החור אמ"ר אמ"ר אמ"ר אמ"ר אע"פ כן ומעי המו עליו והוא אמר לי המו מעי לו רחם ארחמנו נאם י"י. <ה, ה, א> קמתי אני ולא אמות העולם. לפתוח לדודי בתשובה וידי נטפו מור מררים שאמרת לעגל אלה אלהיך ישראל ואצבעותי מור עובר עבר על מר? י שני וינחם י"י על הרעה על כפות המנעול שמשם ננעל בפניהם שלא יכנסו לארץ ישראל. <ה, ו, א> פתחתי אני לדודי ודודי חמק עבר. נתחטא עלי? (נת) [ונ]? מלא עלי עברה כאשר עברה. נפשי יצאה בדברו בדיבורו מקול דיבורו הראשון שאמר אנכי י"י אלהיך בקשתיהו ולא מצאתיהו קראתיו ולא ענני. <ה, ז, א> מצאוני השומרים שבטו של לוי כי שמרו אמרתך. הסובבים בעיר המד"א עברו ושובו משער לשער הכוני פצעוני המד"א הרגו איש את אחיו. נשאו את רדידי מעלי זה חזיון תני ר' שמעון בן יוחאי זין שנתן להם לישראל בחורב שם המפורש היה חקוק עליו וכיון שחטאו נוטל מהן כיצד נוטל מהן ר' איבו אמר מלאך ירד וקלפו ורבנן אמרי מ? א? יל? ו? היה נקלף שומרי החומות. שומרי חומותיה של תורה. <ה, ח, א> השבעתי אתכם בנות ירושלי מה תגידו לו שחולת אהבה אני. מה חולה זו מצפה לרפואה כך הדור שבמצרים מצפה לגאולה. * { שראשי נמלא טל קווצותי רסיסי לילה. כת' כי הנה י"י מצוה והנה הבית הגדול רסיסים. לא דמי הדין רסה להדין ביזעה הדא רסה לית מיניה איליסיס ברם הדין ביזעא אית מיניה איליסיס. פשטתי את כתנתי אמ"ר יוחנן אפלו תמה שבת(ו)מות יודעת לפשט וללבש ואת אמרת פשטתי את כתנתי. ר' חנינא ור' יוחנן תרויהו אמרי יום שנזדוג להם נבוכדנצר הרשע לישראל עירם מהן שני לבושין גדולים לבוש כהונה ולבוש מלכות. רחצתי את רגלי מטינוף עבודי זרה אמ"ר אע"פ כן דודי שלח ידו מן החור אמ"ר אבא בר כהנא וכי מה טיבו של חור זה להיות מגדל שרצים אלא כך אמר כנסת ישראל לפני הקב"ה רבונו של עולם כל נסים שעשית לי על ידי כורש לא היה מוטב לעשותן לי על ידי דניאל ועל ידי אדם צדיק אע"פ כן המו עלי. אמ"ר עזריה אמר הקב"ה גזי טב אנא ואתון אמרין ומעי המו עלי גם אני אמרתי מעי מעי אוחילה. קמתי אני לפתוח לדודי. קמתי אני ולא אמות העולם תרגם ר' יעקב בר אבונא קמי ר' יצחק כת' ויקומו ראשי האבות ליהודה שהוא מלך ובנימין שבית המקדש בחלקו וחלקו לכהנים מפני העבדה וללויים מפני הדוכן. לפתוח לדודי בתשובה. וידי נטפו מור מררים דגזר וא' ויעבר פרת עבר דלא עבר אמ"ר יוחנן כת' חשך השמש בצאתו. (ל)לווי הוה קבל ההוא יומא ולא דנחה. יצא כורש לטייל המדינה וראה המדינה שוממת אמ"ר מה טיבה של מדינה זו שוממת איכן הן הזהבים איכן הן הכספים אמ"ר ליה ולא את הוא דגזרת ואמרת כל יהודאין יסקון ויבנון בי מקדשא מנהון דיהבין ומנהון כספים הוא דסלקון למבנא מקדשא בההיא שעתא גזר ואמ"ר דעבר פרת עבר דלא עבר לא עבר דניאל וחבורתו עלו באותה שעה אמרו מוטב שנאכל סעודת ארץ ישראל ונברך על ארץ ישראל עזרא וסיעתו וחבורתו לא עלו באותה שעה ולמה לא עלו באותה שעה עזרא וסיעתו שהיה צריך לברר תלמודו לפני ברוך בן נריה ויעלה ברוך בן נריה אלא אמ"ר ברוך בן נריה אדם גדול וישיש היה ואפלו גַּלְגַּלְטִינְא לא היה יכול להטען אמ"ר ריש לקיש מקודש הבית לא עלה עזרא באותה שעה שאלו עלה עזרא באותה שעה היה לשטן לקטרג ולומר מוטב שישמש עזרא בכהונה גדולה מלשמש יהושע בן יהוצדק כהן גדול ויהושע בן יהוצדק היה כהן גדול בן כהן גדול אבל עזרא על ידי שהיה אדם צדיק לא היה ראוי לשמש בכהונה גדולה כמותו. אמ"ר סימון קשה היא שלשת יוחסין לפני הקב"ה להעקר ממקומה. על כפות המנעול. שמשם ננעל פרת לפנייהם. פתחתי אני לדודי ודודי חמק עבר. ניתחטא נתמלא עלי עברה. נפשי יצאה בדברו. בדיבורו של כורש דגזר דלא עבר פרת לא יעבר. בקשתיהו ולא מצאתיהו קראתיו ולא ענני. מצאוני השומרים הסובבים בעיר. זה תתני פחת עבר נהרה וחביריו. הכוני פצעוני כתבו שטנה על יושבי יהודה וירושלם. נשאו את רדידי מעלי שומרי החומות. חומותיה של ירושלם אמ"ר אבא בר כהנא לשעבר היתה נבנת אבן שמנה אמות ואבן עשר אמות * { <ה, ט, א> מה דודך מדוד

* { שילובו של הדף בחזרה במקומו הנכון

